

Sygn. akt III A Ua 232/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ireneusz Lejczak
Sędziowie:	SSA Barbara Ciuraszkiewicz (spr.) SSA Danuta Rychlik-Dobrowolska
Protokolant:	Adrianna Szymanowska

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2013 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku K. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o emeryturę

na skutek apelacji K. Z.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 11 grudnia 2012 r. sygn. akt VIII U 3150/12

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z 6 lipca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. odmówił K. Z. prawa do emerytury z powodu nieudowodnienia przez niego 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Wskutek zaskarżenia decyzji sprawę rozpoznał Sąd Okręgowy we Wrocławiu, który wyrokiem z 11 grudnia 2012 r. oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd I instancji wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

K. Z., urodzony (...), pierwszy wniosek o emeryturę w warunkach szczególnych złożył 5 grudnia 2011 r. W decyzji odmownej z 19 stycznia 2012 r. organ rentowy uznał staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy wykazany na 1 stycznia 1999 r. w wymiarze 27 lat miesiąca i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz 10 lat 11 miesięcy i 22 dni pracy w warunkach szczególnych.

W dniu 15 lutego 2012 r. wnioskodawca przedłożył świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych we (...) Związku Spółek (...) od 22 listopada 1982 r. do 31 lipca 1985 r. Okres ten uwzględniono do pracy w warunkach szczególnych, jednak decyzją z 29 lutego 2012 r. organ rentowy ponownie odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury wskutek niespełnienia warunku posiadania stażu pracy w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat. Organ rentowy uznał za uwodniony staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 13 lat 8 miesięcy i 1 dnia. Nie zaliczył natomiast do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu od 1 grudnia 1977 r. do 13 października 1982 r., podtrzymując w tym zakresie swe poprzednie stanowisko.

Odwołanie od tej decyzji było przedmiotem rozpoznania Sądu Okręgowego we Wrocławiu w sprawie VIII U 2246/12. Na rozprawie w dniu 4 czerwca 2012 r. Sąd przesłuchał świadków na okoliczność zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) we W., dopuścił także dowody z akt osobowych i kartotek zarobkowych ubezpieczonego. Prawomocnym wyrokiem z 4 czerwca 2012 r. Sąd oddalił odwołanie wnioskodawcy. Nieznane są motywy tego rozstrzygnięcia z powodu braku pisemnego uzasadnienia wyroku.

W dniu 14 czerwca 2012 r. wnioskodawca złożył ponowny wniosek o świadczenie, przekładając świadectwo pracy ze spółki (...), z którą rozwiązał stosunek pracy 11 czerwca 2012 r. Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił prawa do wcześniejszej emerytury z tych samych, co poprzednio, powodów – nieudowodnienia stażu pracy w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat. Organ rentowy uznał w dalszym ciągu staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze jedynie 13 lat 8 miesięcy i 1 dnia oraz nie zaliczył do pracy w warunkach szczególnych okresu od 1 grudnia 1977 r. do 13 października 1982 r., podtrzymując w tym zakresie swe stanowisko.

Na podstawie zeznań świadków i dokumentacji osobowej ze spornego okresu zatrudnienia Sąd I instancji ustalił, że w okresie od 1 grudnia 1977 r. do 13 października 1982 r. ubezpieczony zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) we W. na stanowisku ślusarza-mechanika. Wnioskodawca pracował w warsztacie samochodowym, w którym były dwa kanały naprawcze i poza warsztatem – na budowach. Naprawiał samochody ciężarowe, osobowe, betoniarki, węzły betoniarskie, windy (poza warsztatem) i inny sprzęt budowlany (agregaty tynkarskie, parownice), stanowiący wyposażenie firmy. Nie było podziału obowiązków, prace przydzielane były przez majstra. Pracownicy warsztatu otrzymywali mleko i zupy regeneracyjne, nie otrzymywali zaś dodatków za pracę w warunkach szkodliwych.

Sąd I instancji, powołując art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, uznał, że wnioskodawca nie spełnił przesłanki posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Sąd wskazał, że nazwa zajmowanego przez wnioskodawcę stanowiska w spornych okresach nie ma znaczenia w świetle przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., lecz rodzaj rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych. Sąd ustalił, że w spornym okresie od 1 grudnia 1977 r. do 13 października 1982 r. wnioskodawca, będąc zatrudnionym w Przedsiębiorstwie (...), nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zatrudnienia w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych, wymienionego w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, dziale 14, poz. 16. Z zeznań świadków wynika, że wnioskodawca świadczył, co prawda, pracę w kanałach remontowych, ale nie w pełnym wymiarze czasu pracy i nie stale. Ze względu na specyfikę zakładu wnioskodawca naprawiał zarówno samochody, jak i sprzęt budowlany, a czynił to w warsztacie oraz na budowach. Jak wynika z zeznań świadka S. w kanałach często gromadziła się woda, wówczas ograniczano w nich prace do niezbędnego minimum. Często także silniki wyciągane były z pojazdów i maszyn i naprawiane były na stołach w warsztacie. Ponadto nie było ścisłego podziału obowiązków, a rodzaj pracy zależał od polecenia przełożonego.

Apelację wywiódł wnioskodawca, zaskarżając wyrok w całości. Zarzucił, że Sąd I instancji nie dał wiary świadkom H. F. i R. S., którzy potwierdzili, że wykonywał prace mechanika w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...). Wnioskodawca wskazał, że w tym czasie wszyscy pracownicy, zatrudnieni w tym zakładzie, świadczyli pracę w warunkach szczególnych. Prace remontowo-budowlane wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Naprawiał maszyny budowlane i pojazdy mechaniczne w kanałach remontowych, która to praca

odpowiada tej wymienionej w załączniku do rozporządzenia – wykaz A, dział XIV, poz. 16. Ubezpieczony podniósł, że w czasie pracy otrzymywał posiłki regeneracyjne oraz mleko. Podniósł, że pracownicy tego przedsiębiorstwa, którzy wcześniej przechodzili na emeryturę, mieli zaliczone lata pracy z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych z racji pracy w Przedsiębiorstwie (...). W okresie, gdy wnioskodawca rozwiązywał stosunek pracy nie wystawiono mu już świadectwa pracy w warunkach szczególnych, gdyż nie było to praktykowane.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Nie było sporu między stronami co do faktu, że wnioskodawca ukończył 60 rok życia oraz, że na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się ponad 25-letnim stażem pracy. Organ rentowy uznał za udowodniony staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 13 lat 8 miesięcy i 1 dnia. Spór obejmował okres zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) we W. od 1 grudnia 1977 r. do 13 października 1982 r. Wnioskodawca w toku procesu wykazywał, że w tym okresie wykonywał pracę w warunkach szczególnych, uprawniającą do uzyskania emerytury w obniżonym wieku. Sąd I instancji przeprowadził szczegółowe postępowanie dowodowe, a same dowody ocenił bez przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów. Na tej podstawie Sąd wyciągnął prawidłowe wnioski, ustalając, że wnioskodawca niewątpliwie, pracując jako mechanik, w razie konieczności wykonywał prace w warunkach szczególnych w kanale remontowym, nie można uznać jednak, by prace te wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Przepis art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 jednolity tekst) pozwala mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. nabyć, po osiągnięciu wieku przewidzianego, m.in. w art. 32, prawo do emerytury, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym 65 lat oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2 omawianego art. 184 ustawy).

Wiek emerytalny pracowników wykonujących pracę w warunkach szczególnych określa wydane na podstawie art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. nr 8, poz. 4 ze zm.). Przepis § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Z wyżej przedstawionej regulacji prawnej wynika, że warunkiem nabycia prawa do emerytury według art. 184 jest spełnienie przesłanki stażu ubezpieczeniowego przed dniem 1 stycznia 1999 r., tj. dniem wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy emerytalno - rentowej posiadali wymagany okres ubezpieczenia (także w warunkach szczególnych), mogą nabyć prawo do emerytury po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego dla mężczyzn 60 lat (art. 32 ustawy). Wiek emerytalny mogą jednak osiągnąć po 1 stycznia 1999 r.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Rozporządzenie stanowiło akt wykonawczy do ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. z 1982 r. nr 40, poz. 267). Utrzymane w większości w mocy przez ustawę o emeryturach i rentach z FUS (art. 32 ust. 4 tej ustawy) przepisy rozporządzenia określają rodzaje prac wykonywanych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze w § 4-15 oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. Prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych zaliczane są w wykazie A, dziale XIV (prace różne) pkt 16 załącznika do w/w rozporządzenia z 7 lutego 1983 r., jako zatrudnienie w warunkach szczególnych. Wykaz A nie zalicza natomiast do pracy w szczególnych warunkach stanowisk pracy, w których pracownik naprawia sprzęt mechaniczny i maszyny budowlane na budowach.

W dość skąpych, oryginalnych aktach osobowych stanowisko pracy wnioskodawcy określane jest jako ślusarza-mechanika. Natomiast z zeznań świadków przesłuchanych w sprawie VIII U 2246/12 oraz tych samych świadków słuchanych w rozpoznawanej obecnie sprawie o emeryturę, wynika, że wnioskodawca zajmował się naprawą sprzętów mechanicznych należących do zakładu, często także sprzętów budowlanych. Zarówno świadkowie, jak i sam wnioskodawca, wskazali, że naprawy sprzętów nie odbywały się wyłącznie w kanałach remontowych, lecz również na bieżąco na budowach w zależności od miejsca, gdzie nastąpiła awaria sprzętu budowlanego. Sytuacja taka znajduje logiczne uzasadnienie, gdyż praca mechanika budowlanego z konieczności odbywać się musi również na budowie w miejscu bezpośredniego uszkodzenia sprzętu. Sąd Apelacyjny dał wiarę zeznaniom świadków i wnioskodawcy, że część jego obowiązków wykonywana była w kanale remontowym, przy naprawie pojazdów mechanicznych, jednak jak potwierdził wnioskodawca, gdy dana jednostka nie mogła zjechać z budowy z powodu usterki, mechanicy dowożeni byli na miejsce awarii i tam dopiero naprawiali ciężkie pojazdy samochodowe. Także w miejscach ówczesnych budow wnioskodawca naprawiał inny sprzęt budowlany, a wskazał, że w okresie zatrudnienia naprawiał w zakładzie wszystkie maszyny: i budowlane, i samochody, i inne mechanizmy, np. windy, pompy wtryskowe, wtryskiwacze, silniki spalinowe. Wykonywanie różnego rodzaju napraw sprzętów mechanicznych zarówno w kanałach remontowych, jak i bezpośrednio na miejscu awarii na budowie, wyznaczała specyfika przedsiębiorstwa budowlanego.

Sąd Apelacyjny zgadza się z twierdzeniem wnioskodawcy, że wykonywał on pracę ciężką, w narażeniu na niekiedy trudne warunki atmosferyczne, w kontakcie ze smarami, lecz taka jest specyfika pracy mechanika. Rozporządzenie natomiast do pracy w warunkach szczególnych zalicza tylko wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę mechaników w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych. Świadkowie i wnioskodawca nie potwierdzili, by tylko tego rodzaju prace i stale świadczył K. Z.. Nadto trzeba mieć na uwadze, że pracodawca nie wystawił mu świadectwa pracy w warunkach szczególnych, a zwykle świadectwo pracy. Nie można zakładać, że pracodawca omyłkowo tylko wystawił ubezpieczonemu zwykłe świadectwo pracy. Nie zasługują na wiarę twierdzenia ubezpieczonego, że wszyscy pracownicy Przedsiębiorstwa (...) we W. byli zatrudnieni w warunkach szczególnych. Zresztą wnioskodawca nie zgadzając się z treścią świadectwa pracy, winien wystąpić do pracodawcy o potwierdzenie wykonywania prac w warunkach szczególnych. Sąd Apelacyjny wskazuje jednak, że pracodawca, wobec charakteru zatrudnienia wnioskodawcy, nie miał podstaw do wystawienia mu świadectwa pracy w warunkach szczególnych i dlatego tego nie uczynił.

Podsumowując, zebrany materiał dowodowy został poddany prawidłowej ocenie przez Sąd I instancji zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów. Sąd I instancji prawidłowo uznał, że wnioskodawca nie wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych, nie spełnia zatem prawa do wcześniejszej emerytury.

Apelację ubezpieczonego Sąd Apelacyjny oddalił na podstawie art. 385 kpc.